

Narodna Straža

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISE SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE

POJEDINI BROJ Kr. 3.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI DO
KONCA GODINE Kr. 60. — ZA INOZEMSTVO
Kr. 100 — OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 18.

Šibenik, 19. studenoga 1921.

God. 1.

Zlobno izvrćanje istine.

Metode, kojima se služe demokrati i njihovi saveznici, već su poznate. One su dapače postale svima ogavne, jer se ne žacaju nikakva sredstva, samo da postignu cilj, pa zato već je dosadno, a nije ni vrijedno, na njih se obazirati.

Glavna je njihova ideja, koju je pod raznim varijantama isticao i ministar Pribičević na kongresu demokratske stranke u Beogradu, da jedino demokratska stranka nosi državnu ideju, pa zato da su oni jedini državotvorni elementi, dok su druge stranke protu-državne i separatističke.

Ova argumentacija služi pri svakom, pa i nemoralnom činu, ona sve pokriva i opravdava sve ono zlo, što su vladajuće stranke unijele u narodni život. Ovim frazama vladajuća gospodstva misle, da otklanjaju svaku odgovornost sa sebe za današnju tešku situaciju u našoj državi i da im je dopuštena svaka borba za vlast.

U ovom istom stilu vode politiku i naši mjesni demokrati i radikali.

Zadnjih dana čitalo se po pokrajinskim novinama o nekoj revoluciji, koja je bila tobože na Sve Svete u Šibeniku, gdje da je bilo i ranjenih i zatvorenih, a mnogi da su pod strogom sudbenom istragom, jer da se tu radi o nekom protu-državnom pokretu. Nije teško pogoditi, tko tura u javnost ovakve vijesti, i komu je u račun, da ovako izvrće događaje 1. studenoga u našem gradu.

Mi smo objektivno u ovome listu iznijeli, o čemu se radilo i koji je bio uzrok, da je došlo do demonstracije. Svatko pak, koji i malo poznaje ovaj grad, uvjeren je o narodnoj svijesti ovoga pučanstva, koje je dalo tisuć puta dokaza svog patriotizma i iskrene ljubavi prema ovoj državi.

Većkrat smo upozorili gospodu, koja danas upravljaju u Šibeniku, da se sjete, da nije nitko za njima, da oni ne predstavljaju građanstvo, jer uz njih nijesu mase. Oni su se obmanjivali i sami sebe varali, nijesu mogli pomisliti, da oni stoje potpuno izolirani. Trebalo je da dođe 1. studenoga, da vide koliko pristaša imadu; da se uvjere, da nije njihov „Prvi glas...“ ništa pomagao, jer se nitko nije odazvao. Kad je težački stalež, koji je većina pučanstva, htio da izrazi svoje nezadovoljstvo zbog novih nameta na vino u javnoj skupštini, otvorile su se njihovi oči i vidjeli su ono, što nijesu htjeli da odavna gledaju.

Da zabašure ovu narodnu osudu i ublaže svoje razočaranje, sada se utječu poznatim metodama. Ponavljaju po novinama, a i u tajnim izvještajima i pouzdanim informacijama, da su to protu-državni elementi, separatiste, austrijanci, komuniste i t. d. Prikazuju

javnosti, da sebe uzdrže, kako su mase nasjele nekim podvodnim, razvratnim elementima, koji hoće propast ove države. Stare su ove njihove metode i potpuno nemoralne.

Kad bi gospoda, koja turaju po novinama takve vijesti i tako opisuju i ocrnjuju pred vlastima građanstvo, imala prave ljubavi prema državi i gradu, ne bi se uistinu služila ovako mračnim sredstvima. Ovako zlobno izvrćanje istine škodi općoj stvari, jer neupućeni stvaraju si pojam, kao da i u Šibeniku ima ljudi, koji rade protiv države. Od koje je pak to štete napretku i dobrom glasu grada, to može

svatko lako da osjeti, tko ima i malo lokalnog patriotizma.

Treba imati smjelosti i gledati istinu u lice. Izvrćanjem se istine ili prikazivanjem u crnom svijetlu druge stranke ne koristi općem dobru, već se još većma raspiruju strasti, koje treba gasiti. Ako se velika većina građanstva ne slaže sa demokratsko-radikalnom politikom, koja je toliko zla do danas učinila, to mora da bude ozbiljna opomena vladajućoj gospodi. Nemoralno je pak, hvatajući se već istrošenih fraza prikazivati svoje političke protivnike neprijateljima države i upisivati im u grijeh ono, što faktično nije. Ovo je, najblaže da se izrazimo, zlobno izvrćanje istine.

Kriza u prodaji vina.

(Upit nar. poslanika dr. Ante Dulibića gg. Ministarstva 1. trgovine i industrije, 2. finansija i 3. poljoprivrede i voda, prikazan Predsjedništvu Narodne Skupštine 16. studenoga 1921.)

Pučanstvo Dalmacije nalazi se u pravo u očajnom stanju, jer ne može da prodade vino, svoj glavni i skoro jedini poljski proizvod. Kupaca iz inozemstva nema, a nema ih ni iz unutrašnjosti naše države. Kriza, koja se mogla predvidjeti nazad mnogo mjeseci, već je tu, i narod si je može da pomogne. Mora da se neprestano duži i da skapava od gladi. Narod je potpuno bez sredstava, jer još nije uslijedila već određena izmjena krunskih novčanica. Nema ništa pretjerana, ako se kaže, da su mase naroda u očaju.

Treba poduzeti apsolutno sve, što je u državnoj vlasti, da se omogući narodu prodaja vina bilo u inozemstvu bilo u unutrašnjosti naše države. Saobraćaj je svejednako preskup, pa se moraju i dalje sniziti prevozne tarife za dalmatinsko vino, koje inače ne može da konkurira. Potrebno je, da se putem pregovora sa drugim državama omogući eksport. Uvedenje izvoznih premija za vino poslužilo bi također promicanju izvoza.

Osim toga, ako se hoće da zapriječi najteža katastrofa naroda u Dalmaciji, treba da se oslobodi od plaćanja trošarine pečenje rakije od vina. Radi visokih nameta sada se ne može da isplati pečenje rakije od vina. Pošto tih nameta nema ni u bivšoj kraljevini Srbiji, bilo bi pravedno, da se učini iznimka i za Dalmaciju, te se dozvoli pečenje rakije od vina uz o-

prost nameta barem u ovim godinama najteže vinske krize.

Promet sa vinom u Dalmaciji sprečavat će silno način, kojim se primjenjuje tamo zakon o trošarini na vino. Trošarinske vlasti hoće da naplaćuju trošarinu na vino i ondje, gdje po postojećim propisima nije se nikada naplaćivala. To je proti izričitom propisu zakona o državnoj trošarini od 27. lipnja 1921. („Službene Novine“ od 11. srpnja 1921. Br. 152.), po komu se „ima naplaćivati trošarina u onim oblastima, gdje se dosad naplaćivala“ i „prema propisima, koji o tome postoje u pojedinim pokrajinama (br. 6 b tarife i Napomena 1)“.

U svim pravcima sad istaknutim red je, da se omogući i promiče prodaja, promet i izvoz vina iz Dalmacije, u kome cilju imaju se sa najvećom hitnošću i energijom preduzeti sve potrebita mjere, pošto jedino na taj način će se ukloniti teške posljedice po narod.

Obzirom na to smatram se dužnim upitati gospodu Ministre:

I. Je li Vam poznato očajno stanje, u kome se nalaze vinogradari Dalmacije radi nemogućnosti da prodadu ili inače iskoriste svoj jedini, vinski proizvod?

II. Jeste li voljni poduzeti što hitnije sve potrebita mjere, da se kriza u prodaji vina ukloni i zapriječi katastrofa jedne čitave pokrajine?

VELIKA NEPRAVDA.

(Posebni dopis „Narodne Straže“.)

Ljubljana, polovicom studenoga.

Na obljetnicu rapalskog ugovora održala se u dvorani kr. sveučilišta u Ljubljani opća skupština „Potpornog društva jugoslavenskih akademika“, da se uzme u pretres odluka Ministarstva prosvjete, po kojoj će se sva-

kom đaku dodijeliti potpora, samo ako prije potpiše revers, da će nakon svršenih studija služiti u drž. službi dvostruko više godina negoli je uživao potporu i po kojoj su naši Primorci potpuno isključeni od svake potpore.

Ne ćemo se osvrnuti na prvi dio ove odluke Ministarstva prosvjete, koji se već *a priori* mora osuditi radi mnogih opravdanih razloga, a u prvom redu što je očito, da je Vlada tu odluku stvorila samo iz svojih stranačkih ciljeva. Nas više iznenaduje drugi dio ove tako nepravedne ministarske naredbe, koja je uzbudila cijelu našu nepristranu javnost. Žalosno je to, kad se znade, koliko je naše istarsko i dalmatinsko akad. daštvo pretrpjelo kroz pune tri godine talijanskog režima u Istri i Dalmaciji. Nije im valja bilo dosta, što su mjesecima bili pozatvarani po tamicama, eksportirani i konfinovani od tal. vlade; nije im valjda bilo dosta, što su im fašističke bande popalile domaća ognjišta, narodna društva i mnoge narodne zgrade što su im potpuno srazili sa zemljom; nije im napokon bilo dosta, što su na svoje uši morali slušati svakojake divljačke poklike bijesne apostatirane mase proti svome narodu i svemu, što je njemu kao narodu sveto, a na svoje oči gledati pogažen i ponižen i oskvrnjen svoj narodni stijeg, kako kleti dušmani njim metu ulice neoslobodenog Zadra, Pulja, Trsta, Gorice, Rijeke? Kao da im sve to nije bilo dosta, danas eva sa strane narodne vlade uskraćuje im se svaka potpora, da u svojoj domovini, koju oni toliko i tako žarko ljube i za koju su toliko stradali i svake nevolje i progonstva pretrpjeli, proslijede svoje nauke.

Ako je ičije mladenačko srce pokazalo, da ima smisla i ljubavi do ove svoje ujedinjene države, jamačno su to naši akademičari iz Dalmacije i Istre. Da im nije bilo do ove države, bili bi pošli na tal. sveučilišta, gdje bi ih talijanska propagandistička društva objeručke primila i obilnim potporama zato nagradila. To nijesu učinili, jer, kako žarko ljube svoju ujedinjenu domovinu i svoj narod, to nijesu mogli učiniti. No ipak su se čvrsto nadali, da će im naša Vlada, ako ne objeručke primiti i obilnim potporama nagraditi, što bi kao prava majka bila dužna, barem doći ususret onom najmanjom potporom, koja im je potrebna, da podmire svoje najnužnije troškove i nastave i dovrše svoje nauke. Oni su sada svi silno razočarani, kao što je i razumljivo.

Zato sa svom rodoljubnom javnošću i mi prosvjedujemo proti ovoj naredbi Ministarstva prosvjete, proti ovoj velikoj nepravdi, te tražimo, da se našim dacima iz neoslobodenih, još podjarmljenih, krajeva čim prije dodijeli izdašan štipendij, jer su na koncu konca i oni krv naše krvi, kost naših kosti.

Građani! Sjetite se svoje zarobljene braće!

Tjedni pregled domaće politike.

Vladine neprilike. Pri rekonstrukciji vlade nastale su velike razmirice između radikala i demokrata s jedne strane te unutar pojedinih vladinih stranaka. Sva se hajka kreće oko gosp. Pribičevića i njegovog omiljelog ministarstva unutrašnjih djela. Pašić ne će nikako da se raskrsti sa svojom desnom rukom u provadanju svojih velikosrpskih pretenzija, dok mladi radikalni uvjereni, da je današnjim centralističkim ustavom osigurana hegemonija Srba misle, da je došlo vrijeme, da koji i od njih zasjedne na ministarsku stolicu. Bilo jedno ili drugo, za Hrvate i Slovence ostaje jedno te isto: čokorilovci će i nadalje da primjenjuju svoj ustav na njihovu štetu.

Suvišni privjesak. Među slovenskim zemljoradnicima vladala veliko nezadovoljstvo radi postupanja radikala i demokrata pri postojećoj krizi vlade. Zemljoradnički ministar gosp. Pucelj, koji je uz dra Vošnjaka pomogao izglasati vidovdanski ustav protiv volje velike većine svoga naroda, danas niti zna, što se radi u vladi niti ga tko zašto pita. Radi toga se gosp. Pucelj tuži u nekim novinama na postupak radikala i demokrata te kaže, da njemu nije stalo do ministarske stolice, koliko do toga, što su slovenski zemljoradnici ostali nasamareni od demokrata i radikala. I kod toga sigurno misli, kako je dr. Vošnjak, koji ih je do toga doveo, izabrao bolji dio, jer je radije otišao na mjesto poslanika u Prag nego zašao na nesigurnu ministarsku stolicu.

Krojač — sreski načelnik. „Nova Štampa“, lični organ ministra unutrašnjih djela Pribičevića, donosi, da je za načelnika sreza presevskeg postavljeno krojač g. Cvetko Marković, koji je svoj krojački zanat izučio kod Keceva i Artura (valjda izročio u Beogradu). Za ovo imenovanje krivi ministar unutrašnjih djela Pribičevića ministra Krstu Miletića, kao da bi n. pr. da sutra osvane za našeg poglavara koji krojač, bio zato odgovoran tko drugi, ako ne ministar unutrašnjih djela.

Općinski izbori u Zagrebu otkazani. Bilo je nemoguće vjerovati, da će demokrati raspisati izbore za zakonito zastupstvo grada Zagreba, kad su se s pomoću komesara dočepali vlasti u njemu. No kada su o tom njihove novine uvjeravale javnost i gosp. namjesnik Demetrović naredio, da se što prije izvedu sve pripreme za izbor gradskog zastupstva, moralo se protiv volje vjerovati, da su se jedamput i demokrate odlučili držati zakona i poštivati prava naroda. Međutim, kad je za izbore sve bilo pripravljeno, listine sastavljene, gosp. demokratski namjesnik otkazuje izbor bez ikakvog razloga i obrazloženja.

Novi izborni zakon. Ministarski savjet je prihvatio, nacrt novog izbornog zakona. Po ovom nacrtu nema više kvalificiranih poslanika, a stranke će morati postaviti liste po okružjima i državnu listu, što nam daje novi proporcionalni sistem. Ostaci pojedinih lista iz okružja združuju se sa glasovima onih lista, koje ne dobiju količnika, te se iz ovih glasova popunjuju državne liste. Na ovo popunjavanje imaju pravo samo one stranke, koje u okružjima dobiju najmanje 20 mandata. Okružja su u glavnom ostala ista, a jedan poslanik dolazi na 40.000 duša prema popisu pučanstva iz g. 1921.

Vlada i albansko pitanje. Za Karlove pustolovine naše su čete po-

nalogu vlade ušle u Albaniju, da zaposjednu granice iz g. 1918. Pošto je Albanija član Saveza naroda, zaslugom naših milih saveznika naše čete moraju natrag, što bez dvojbe štetno djeluje na prestiž naše države u inozemstvu. Jedan dokaz više o sposobnosti današnje vlade.

Pučka Stranka za općinske izbore u Dalmaciji. Na sjednici Zakonodavnog odbora 9. o. mj. prihvaćen je prijedlog našeg nar. poslanika *dra Ante Dulbića*, da se u Dalmaciji što prije provedu općinski izbori i za Dalmaciju primjeni ili općinski izborni zakon za Sloveniju ili onaj za Hrvatsku i Slavoniju. Tom prigodom održao je naš poslanik vrlo lijep, uvjerljiv i odlučan govor, u kojem je ponovno upozorio, da u Dalmaciji još nijesu provedeni općinski izbori. U svim općinama upravljaju razni komesari i i stanje je već postalo nesnesno, jer se ubija u nurodu svaki smisao za raspravljanje o javnim poslovima i stvara neraspoloženje prema državnoj upravi.

Radikalni sastanak u Splitu. 12. i 13. o. mj. održao se u Splitu pokrajinski radikalni sastanak za Dalmaciju. Bilo je oko 80 učesnika, a govorili su dr. Subotić, dr. Negrini i drugi. Raspravljalo se o željezničkom pitanju, agrarnom pitanju, o pitanju općinske muše, o sjedištu okružnog zbora, te glasilu stranke. Zaključeno je, da provizorno sjedište bude u Šibeniku, gdje se u najkraće vrijeme ima početi sa izdavanjem stranačkog glasila. Na koncu je izabran pokrajinski odbor stranke od 15 lica. Predsjednikom je izabran dr. Uroš Desnica, potpredsjednicima dr. Niko Novaković i sudski savj. *Mate Brađadin*, odbornicima dr. Subotić, dr. Harlović, dr. Cortelazzo - *Jablanović*, dr. Grgić, dr. F. Marušić, sudski savj. *Štambuk*, dr. Negrini, *Juraj Kapić*, urednik „*Pučkog Lista*“ i dr. Sa skupštine su poslani razni brzojavni pozdravi.

Iz naših neoslobođenih krajeva.

Silba, 15. studenoga.

Naši jadi. Ako je koja općina u nevolji, to je baš naša, a sijelo općine Silba pak najnevoljnije. Ne posjeduemo ni oranica, ni livada, gdje koji pojedinac ima nešto vinograda, ali niti jedna obitelj ne bi se mogla za mjesec dana prehraniti iz tih prihoda svoje zemlje, pak baš stoga svi naši muškarci, ne od danas, već od pamtvijeka, kad stupe u četrnaestu godinu, daju se na more, a tek kad ih godine pritisnu, a more izmori, opet se vrate svome grebenu. Dok su povolje jedrenjače, i Silba ih ovećih imala, bili su Silbljani na glasu kao vršni mornari. Jedrenjače propale, a oni se dali na službu Lloydja.

Mornarica je jedina Silbljane hranila i Silbu uzdržala. Naše kuće, koje zadržuju strance svojim lijepim uređajem i čistoćom, podigli su žuljevi naših mornara. Dosta poviriti u njihovu unutrašnjost, i vidiš posvud svjetske uspomene mornarskih doživljaja. Naše žene, kako su štedljive, one su se onom malom plaćicom, što bi im muževi i djeca slala, hranile i kuću uzdržale i kjtile.

Tojesevilo, dok Talijani, i ako naše krajeve još nijesu ispraznili, ne ote- rase otrog po godine naše mornare iz Lloydovih parobroda. Videći se na putu bez zarade i dobiti, obratili se na Ministarstvo u Beograd, da bi im u pomoć došlo i da bi im izvještilo povratka uložaka u „Garibaldijev“ fond, što su im od plaće odbijali mjesečno, a što bi im u potrebi dobro došlo. Održavoreno im je, da nema fondova,

da im se pomogne, da pojedinci popišu iznose, koje su u „Garibaldijev“ fond uložili, pak da će se Vlast zauzeti, da im povraćeni budu, a uz to dok budu mogli biti namješteni na našim parobrodima, da se jave, koje bi se službe primili. Svim tim zahtjevima udovoljiše, ali do danas još nikakvog odgovora.

Jer nas je čekala crna zima, a opet s druge strane doznali smo, da su mnoge općine dobile badava hrane, zamolimo našu Vladu u Splitu, da bi i nama udijelila koji vagun kukuruza, tim više što dosada nijesmo ništa dobili, ako se ne drži da nam se pomoglo, kad smo preko Narodnog Vijeća u Zadru koncem veljače dobili, putem nekoga trgovca *Stevana Milina* 5030 kilu kukuruza, za koji smo dali 100.600 a. u kruna. Održavoreno dobili nijesmo, nego smo doćuli privatno, da Ured prehrane likvidira, pak opet nema nade.

Teško i preteško je naše stanje, a od nikud nam pomoći. Ono malo hrane, što okupatorna vlast dijeli nije dostatna, a preskupa, tako da zadnji mjesec većina nije ni predigla, jer nije imala čim da ju nabavi. Videći, da od naših nema pomoći, odaslansvo naših mornara otišlo u Zadar, da moli tudu Vlast, da im badava udijeli hranu, ali ni ta Vlast još dosada nije ništa odlučila.

Žalosno je, da su neki naši mladići, dakako nagovoreni od neprijatelja naroda našega, videći se bez zarade i dobiti, zatražili talijansko državljanstvo, i tako su opet bili primljeni u službu Lloydja. Zli su to primjeri, koji lasno u prilikama, u kojima se nalazimo, i druge zavesti mogu. A tko je tomu kriv? Da se Vlast naša svojski zauzela i zatražila, dok okupacija traje, da se naše mornare ne makne sa Lloydja, ilj kad joj to ne bi bilo uspjelo, da je im barem kakvom pripomoći došla ususret, do toga sigurno ne bi bilo došlo. Ovakvo zlo i naopako za nas, ali kažu, da sit gladnomu ne vjeruje.

Kratki prikaz današnjeg stanja i življenja našeg vinogradara.

Primamo i rado uvrstavamo ovaj čiančić, da se vidi, da li „dobro stoji“ naš vinogradar i da li „nema nikakva razloga“, da bude nezadovoljan i prigovora teškima nametima na jedini svoj proizvod, kako to neka gospoda navirno misle, tvrde i šire:

Moja obitelj sastoji od 12 članova. Kruha ni ulja nemam, kao što ga nema ni 99% vinogradara u Šibeniku. Imam ove godine 70 hl. vina, komu je poprečna cijena na veliko 300 dinara po hl. Kad bi ga dakle sretnom prigodom prodao, dobio bih za tih 70 hl. 21.000 dinara.

Ne ću da sebi ni svojoj obitelji priuštim obilno blagovanje i gošćenje mesom, ribom i t. d. Pretpostavimo, da bi za svoju obitelj trebao dnevno samo kruha. Za 12 članova trebao bih dne. no najmanje 12 kg. kruha, koji je sada po 4 dinara kg. Za kruh bih dakle dnevno trošio 48 dinara, godišnje 17.520 dinara. U ime trošarine na vino za 70 hl. vina po 35 dinara morao bih platiti 2.450 dinara. Kad ove dvije svoje zbrojim i odbijem od one 21.000 dinara, što bih mogao dobiti za svoje vino, ostaje mi još samih 1030 dinara, koja mi svota baš treba i ne dostaje preko godine za nabavu kinina, jer kod mene i mojih groznice na pretek. S tim bi već svi moji godišnji prihodi bili iscrpljeni.

Za održavanje konja, kola („kara“),

za galicu, sumpor, bačve, porez, lične dohodarine i t. d., za što opet trošim sigurno mnogo više, ali barem, koliko i za kruh, trošarinu i kinine, upućen sam na koji mjesni novčani zavod. Ako pak tko sumnja o ovim mojim navodima, iz znatiželjnosti neka se slobodno obrati na iste.

Ovakvo je moje stanje i življenje, koji imam ove godine 70 hl. vina. Kakvo pak mora da je življenje onih vinogradara, koji broje u obitelji od 12-14 članova, što nije rijetki slučaj u Šibeniku, a ljetina im ne nosi nego 20-40 hl. vina?

Ovoliko iznesoh na umirenje onima, koji kažu, da vinogradar dobro žive i nema razloga ni smisla, da prigovara.

Vinogradar.

Naši dopisi.

Prvić-Luka, 13. studenoga.

(*Poteškoće za otvor našeg Poštanskog i brzojavnog ureda.*) — Obaviješteni smo iz pouzdanog izvora, da nadležna vlast s nama vodi uprav dječju igru za otvor našeg Poštanskog i brzojavnog ureda. Ovo se čini onom mjestu, koje je dičnim nazvao i pohvalio sam naš Kralj Aleksandar na solunskoj fronti radi junaštva njegovih sinova, jugoslavenskih dobrovoljaca, te mu za uzdarje obećao što bolji razvoj i blagostanje. To nam se čini, pošto smo za vrijeme rata i dušmanske okupacije bili svakojako isisani i oštećeni: kradom paketa, novčanih pošiljaka, poštanskih čekova i t. d. po zloglasnom Lakošu, a da naša Vlast ni nadležna vlast dosad nije učinila nijedan korak na zaštitu, oštećenih stranaka protiv toga lopova. Zadnja igra s nama je ta, da Vlast kani provesti reviziju o poslovanju našeg mjesta preko Ureda u Šepurini. Svijesni svojih razloga i prava pristajemo i na to. Samo molimo, da nam se uvrsti one brzojavke, pisma, doznake i t. d., koje smo poslali i šaljemo preko Poštanskog ureda u Šibeniku i da nam se uvrstavaju pisma za Ameriku i drugdje po našoj volji, a ne nipošto na štetu našeg pošt. ureda. Odakle sve to potječe, to dobro znamo, i bit ćemo prisiljeni, da im jednom dokažemo i otkrijemo u lice, kao što i znamo, odakle su potekle lažne tužbe protiv otvora našeg poštanskog ureda. Što se tiče činovnika, to prepustamo nadležnoj Vladi, da se ona pobrine za čudorednu, poštnu, povjerljivu i rodoljubnu osobu, da nam se tako prištedi daljnje petljanje.

Seljani.

Domaće vijesti.

Legija „Jugoslavenske Matice“. Prigodom rapalskog dana glavna podružnica „Jugoslav. Matice“ u Splitu ostvorila je svoju prvu legiju. Svaki, koji želi biti upisan u ovu legiju, mora doprinijeti najmanje 500 K. imena doprinosnika prve legije objavit će se po svim dalmatinskim novinama, a kad se zatvori sakupljanje za legiju, onda će sva imena doprinosnika biti alfabetičkim redom i naznakom svote stavljena u posebni imenik, koji će biti uokviren i izložen u javnosti te sačuvan u društvenim prostorijama kao dokument narodne svijesti. Ljubavi i žrtve za neoslobođenu braću za poznija pokoljenja. Kada „Jug. Matice“ izda stampom svoju društvenu kroniku i svoj izvještaj, bit će iznesena i imena prve legije. „Jugoslavenske Matice“ se nada, da će se u cijeloj Dalmaciji naći barem 1000 imućnih sunarodnjaka, koji će ovom prigodom darovati barem po 500 K. za legiju. Svote se šalju na glavnu podružnicu

u Splitu i podružnicama u pokrajini. Dužnost je svih imućnih građana, da se sjetite svoje braće i upišu u legiju.

Osim onih, koje smo javili u zadnjem broju, upisane su dalje u 1. legiju „Jug. Mat.“: dr. Lavš Vjekoslav, dr. Ćurin Juraj, Đuje Ivanišević, Marko Mikacčić, Jakov Čulić, dr. Bulić Ivo, učenici gradске muške škole sa dva udjela po 500 kr. i inž. Krunoslav Mursanić. — Uprava im harno zahvaljuje.

„Novi List“ o borajskom glavaru. Na člancu u „Novom Listu“ od 27. X, t. g. br. 270. o. Šimi Kneževiću, glavaru Boraje, zamoljeni smo, da dademo slijedeću izjavu: Za citat akta u spomenutom br. „N. L.“ Knežević Šime iz Boraje ne može ni najmanje da odgovara. U prvom redu on nije ni izdaleka bio poznat zloglasnom Madirazzi, da bi ga on mogao tako lijepo preporučiti talijanskoj vlasti. Na stvari je samo to istina, da se jednog dana spomenuti glavar preporučio nekom svom znancu, da mu kod talijanske vlasti izmoli dozvolu za držanje oružja. Što je taj njegov znanac pisao — budući Šime Knežević nepismen čovjek — i s kakvim je lažima došao kod Madirazze, da mu izmoli dozvolu za držanje oružja, to Kneževiću nije ni najmanje poznato. O talijanskoj propagandi, koju bi tobože Knežević širio među svojim seljacima, može se lako svatko nepristran uvjeriti, jer su borajski seljaci još i danas u životu. Naprotiv daleko je poznat Šime Knežević kao dobar rodoljub i pravi Hrvat i Jugoslaven. Kao takvog ga i mi dobro poznajemo, pak se čudimo onako zlonamjernom i lažnom pisanju „Novog Lista“, ali nam je i razumljivo, kad se zna, da je Šime Knežević vjerni pristaša Pučke Stranke. Zato je i naručeno onakvo pisanje.

Glas bankovnog činovništva u Dalmaciji, 10. ov. mj. počeo je da izlazi u Splitu kao njihovo staleško glasilo. Izlazi tjedno jedamput. Zadaća mu je, da okupi sve bankovno činovništvo naše pokrajine u jaku stalešku strukovnu organizaciju, brani i zaštićuje njegova prava, promiče njegove interese.

Združenje oglašnih zavoda. Poznate reklamne tvrtke: „Blocknerov“ zavod za oglašivanje u Zagrebu, Jurjevska ulica 31. i oglašni odio Međunarodnog prometnog, novinskog i oglašnog zavoda d. d. u Zagrebu, Ilica 21. ujedinišvi se osnovali su novo reklamno poduzeće pod imenom „Interklam dioničko društvo“ u Zagrebu, koje će zadržavati i nadalje svoje sadašnje tvrtke kao ekspoziture sa ujedinjnim velikim aparatom raditi pomoću svih u tu svrhu podesnih sredstava za napredovanje poslovnog prometa putem uspješne popularizacije. Vodstvo novog poduzeća leži u iskusnim rukama gg. M. Dukesa, upravitelja Blocknerovog zavoda za oglašivanje te I. Schwartza, ravnatelja Međunarodnog prom. nov. i oglašnog zavoda d. d., koja su gospoda ujedno i u ravnateljstvo kooptirani. Ujedinjenje ovih dvaju objubljenih zavoda prati se u krugovima oglašivača, kao i u novinskim krugovima, vrlo simpatičnim zanimanjem, te je za predviđeni, da će poslovanje ove ujedinjene tvrtke vrlo korisno uplvisati i na naše gospodarstvene prilike.

Književnost.

Hrvatska Prosvjeta. Izašao je već 3-4 broj druge knjige ove odlične revije s ovim biranim sadržajem: Dr. A. Juretić: Nova orijentacija socijalizma; Venny: Lepo; M. Soljačić: Erotika Vladimira Nazora; Z. Petek: Večnost; Zvonimir Marković: Že-

nevska konferencija i zbliženje crkvi; J. Benac: Hosana; Venny: Bela baština; D. Sudeta: Poslije pričesti. Pregledi. Svim prijateljima katoličke ideje preporučujemo, da se pretplate na „Hrvatsku Prosvjetu“, koja se sve više diže do visine, te ima nade, da ćemo u njoj dobiti ono, što imadu drugi veliki katolički narodi u svojim revijama. Cijena je vrlo niska, a naručuje se kod: Uprave „Hrvatske Prosvjete“ — Zagreb, Palmotičeva ul. 31.

Renesansa, literarno kulturna revija ovih dana počela je da izlazi u Splitu. Već je izašao prvi broj sa vrlo lijepim i biranim sadržajem. Uređuje je poletni i nadareni svećenik Ivan Delalle, a suraduje poznata književna pera: Jakša, Petravić i drugi. Rodila je potreba vremena. Uredništvo hoće ovom svojom revijom, da „spasi domovinu kulturno jedinstvo, koga su stvorili geniji naše rase... ne će dopustiti, da se uguši luč starih ideala“, nego uvjereni, da „su moralni i etički principi temelj spasa naše nacije i čovječanstva“, vraća se „zavjetu naših otaca... i svetinjama nacije“. Mi je pozdravljamo i toplo preporučamo. Izlazi jedamput mjesečno. Pretplata za cijelu godinu 20 D. Pojedini broj 10 K. Uprava: Nelipića ul. br. 1.

Mladost. Izašao je 5. broj našeg lijepo uređivanog omladinskog lista s ovim sadržajem: Omladinci 1 - Dr. Rudolf Eckert. — Junačina u borbi s bikovima. — Iz života i svijeta: Lurd — Orlovi i omladinci u Čehoslovačkoj. — Organizacija: „Pčelica“ ili stedi bijele novce za crne dane. — Omladinski zbor u Dakovu. — Dopisi iz Jakšića, Klisa, Sarajeva i Odre kraj Zagreba. — Dnevnik - „Mladost“ toplo preporučamo svoj našoj omladini i svim prijateljima omladine. Izlazi jedamput mjesečno. Uredništvo i Uprava: Zagreb Kaptol 27. b.

Gradske vijesti.

Tužna obljetnica Rapalla u našem gradu.

Prošle subote, na dan tužne obljetnice zlosretnog rapallskog ugovora osvanuo je sav Šibenik u crnini, da pokaže svoju veliku bol i žalost za nespasenu braćom, koja su osuđena da još čame i uzdišu za što skorijim oslobođenjem u tuđinskom ropstvu. Već dan prije lijepe se po zidovima i izlazu po izlozima dućana svakovrsni prigodni leci i proglasi. Kroz čitav pak dan obilaze gradom marne učene naše škole i mjesne gospode te nudajući prolaznicima razne značke, zvijezdice, cvijeće sjećaju ih na dužni obol za zarobljenu braću, koji im svi rado daju. Po dućanima, restauracijama, kavanama prodavaju se blokovi, koje svi spremno uplaćuju. Naša „Narodna Straža“ u znak tuge izašla je u crnini i svoje stupce posvećuje kobnoj obljetnici. U 10 sati zatvaraju se dućani i javni lokali, jer počinje konferenca u dvorani „Hotel Krka“. Otvara je g. Klauđije Šupuk s nekoliko riječi pozdrava, a zatim daje riječ govorniku g. prof. Mirku Perkoviću, koji u svom govoru daje oduška svojoj i našoj boli nad neoslobodenom braćom, kao i sržbi i jedu nad ovom velikom nepravdom nanešenoj našoj braći i svima nama rapallskim ugovorom. Preporuča prisutnima, da ne zaborave svoje braće i uvijek misle na njihovo oslobođenje i rade oko njega: u prvom redu slogom i ljubavlju u kući, da što bolje učvrstimo i izgradimo svoju državu, a zatim sitnim radom i što obilnijim novčanim doprinosima, da ustraju u svojoj svijesti do onog sretnog časa, kad ćemo se svi u ujedinjenoj domovini

naći u bratskom zagrljaju. Iza konferencie otpjevane su sve tri himne i odglasane ove resolucije predložene od učitelja g. Miloša Trive:

„Građani Šibenika, okupljeni oko potpisanih društava, osvježavaju danas uvijek svježju i duboku bol nad izgubljenom braćom, koja ostaše, da još robuju tuđinu.

Osakačeno naše tijelo ne može nikada zaboraviti svojih otrgnutih uda. Sakatost je njegova vječan vapjući protest pred prestolom Pravde.

Današnja i svagdanja misao nas oslobodenih ide našoj zarobljenoj braći kao misao, koja postaje zavjetom prožimajući, nas sve i tražeći od sviju žrtve, kroz koje i mi postasmo slobodni.

Još dublja je naša bol danas pred činom, što se do ovog časa nije evakuisao i prisajedinio velikoj Majci naš na smrt izmučeni brat u Barošu i Sušaku, te u trećoj dalmatinskoj zoni.

Molimo stoga Vladu, da učini sve moguće ne prezajući od žrtava, koje smo spremni rado u svakom času da doprinesemo, kako bi prestale crne muke našoj, još ne prisajedinjenoj i neoslobodenoj braći.

Uve resolucije, koje su potpisali predstavnici svih mjesnih stranaka, društava i ustanova, prosljedit će se, kako čujemo, svim državama Velike Antante.

Tog dana su također po svim mjesnim školama održani oduševljeni prigodni govori. Kinematografi prirediše predstave u korist „Jug. Mat.“, a mlado naše „Lovačko društvo“ upričilo je hajku, pak nakon obilne lovine sav utržak poklonilo za svoju nespasenu braću.

Doznajemo, da svota, koja se prigodom ove tužne obljetnice sakupila u našem gradu, premašuje 60.000 K Ovdje nijesu uračunati novčani doprinosi naših srednjoškolača, koji će iznositi oko 4000 K. Svaka čast našim rodoljubnim građanima, koji su tako shvatili svoju dužnost i toliko žrtvovali, i ako im još nije izmijenjen novac, pak se nalaze u velikoj novčanoj krizi!

Legija „Jugoslavenske Matice“. Prigodom rapallskog dana u 1. legiju „Jug. Mat.“ upisane su ova gg. iz našega grada sa iznosom od 500 K: Kessler Josip, zubar, Jadronja Josip. Merlak Ivo, Vukić Vladimir, Jurin don Jerko, Ivon Oškari, dr. Jurin Juraj, dr. Medini Čedomil, Štrekelj Vjekoslav, Zaninović Jakov, Kulić Vladimir, Mandić Stevo. Čok Vaso, Klauđije Šupuk, Miloš Šupuk, Ljubo Šupuk, Lav Šupuk. Žigon i drug. Beroš Vilim, Ivan Čičin Šain, Hektor Plančić, Salamon Drutter, Marko Juras, Josip Drezga, Inž. Josip Ljubičić, Pavao Kovačev, Ivan Žaja, Pučka Stedionica i dr. Marko Kožul sa 800 K. te Težačka Zadruga sa 1200 K. Uprava im svima harno zahvaljuje.

† Marija ud. Inchiostru, rod. Paluello. Ova dobra, čestita i pobožna starica poslije teške bolesti, podnesene kršćanskom strpljivošću, 17. ov. mj. upravo svetom smrću rastavila se od ovoga svijeta i zamijenila ga boljim. U petak joj je bio lijepi sprovod. Dok joj želimo vječni pokoj, svoj njezinu rodbini izrazujemo svoje najdublje saučesće!

Ispravak. Na zadnji naš dopis iz Prvič-Šepurine primili smo ovaj ispravak od bivšeg glavara Roka Vlahova i družine:

„Nije istina da sam ratni glavar, već sam glavar još od 2 godine prije rata;

nije istina, da smo od vlade za prehranu pučanstva dobili brašno po

D. 2 kg., nego po 3; ni kukuruz po D. 1, nego po D. 2;

nije istina, da mi hoćemo da za sebe zadržimo i među sobom podijelimo razliku između kupovne i prodajne cijene, nego je naprotiv istina, da će se ta razlika nakon konačne izmjene novca povratiti narodu u gotovini ili hrani, kako smo to odmah na početku bili odredili u punom sporazumu sa Narodnim Vijećem, sa kojim smo u sporazumu bili i cijenu hrani odmjerili, jer se onda još nije mogla predvidjeti današnja relacija izmjene.

Dakle u čitavoj smo toj stvari postupali i radili samo po nupucima i sporazumu sa Narodnim Vijećem, bez ikakve svoje samovolje ili gramzivosti za ličnom koristi, imajući pred očima samo narodnu korist.“

S ovim ispravkom smo u toliko zadovoljni, što nam je i naš dopisnik odmah nakon uvrštenja javio svoju pogriješku glede cijene brašna i što eto bivši glavar sa svojom družinom izjavljuje, da će se razlika između kupovne i prodajne cijene nakon konačne izmjene vratiti narodu, o čemu oni prije nijesu htjeli znati. To je, što je i tražio od njih naš dopisnik i dični seljani P. Šepurine.

Prigodom smrti pok. Dragomira Koštana, da počaste njegovu uspomenu, sakupiše međusobno svotu od 1528 D. ovi njegovi prijatelji i drugovi: Ivan Čičin Šain, Stipe Šare, te Štrkalj i Žepina po 50 D.; Firma Skubonja et Bolanča i Stevo Mandić po 40 D.; Ante Frua, Bruno Bonačić, Petar Mahnić, Salamon Drutter, Mengoni Alberto, Riccardo Scipioni i Niko Rossi po 30 D.; Antun Vidović, Zlatarija Petrić i Vica Marković po 25 D.; Marko Kužina, Ivo Jakovljević, Erega Ferdo, Nikola Despot, Luka Šarić, Rade Gulam, Vučić Milan, Ante Tukuljin i sin, Grubišić Petar, Pergin Mate, Plo Terzanović, E. Weissenberger, Josjo Jadronja, A. Bugianesi, Zaninović Jakov, Guido Elviri, Jurković Frane, Josjo Tarle, Ivan Erceg, Jole Lušić, Andre Lušić i drug, Eugen Delfin, Augustin Žigon, Bulat Antun, Marko Cefer, Marko Jakovljević, Braća Žarković, Mihovil Maričić, Jakomet Terzanović, Vladimir Kulić, Bovo Alberto, Boris Berger, Mirko Merlak, L. Inchiostru, Ante Šare, Vinko Petrić, Morić Šime, Orsula Kuzmanić, Šime Tarle, Protega Marko, Škarica Josip, Milan Skočić, Žaja Ivan po 20 D.; Stjepan Karković 16 D. i Šime Sunara 15 D.; Cappelli, Ivo Alfirević, Špiro Guberina, Lovre Medić, Risto Magazin, Pecelj i drug, Stipe Maričić, Miloš D. Skočić, Srećko Bogić, Špiro Mihaljević i Grgo Čular po 10 D.; Papirnica Grgo Radić i Knjižara Filip Babić po 5 D.; Šime Bianchi 2 D. — Od sakupljene svote platiše za vijenac sa vrpcom 190 D. i za glazbu 600 D. Ostatak od 738 D. darovaše mjesnom „Uboškom Domu“.

Maturand gimnazije uzelo bi nekoliko učenika nižih razreda realke ili gimnazije na poučavanje uz umjerenne cijene. Prijaviti se Upravi Lista!

Čast mi je ovime javiti cij. općinstvu, da sam ovih dana otvorio dućan u kolonijalima i delikatesama na obali u kući g. Mirkovića.

JOSIP DREZGA.

Jesam li podmirio pretplatu?

Prodaju se: dva banka za trgovinu iz čvrstog drva. Obratiti se Upravi lista.

Najuspješniji dio naših oglasa je „Mali Oglasnik“.

Udruženje trgovaca, industrijalaca i obrtnika za sjevernu Dalmaciju u Šibeniku.

Šibenik, 1. novembra 1921.

POZIV:

Pozivlju se gosp. članovi da pristupe na izvanrednu glavnu skupštinu, koja će se održavati u nedjelju 20. novembra tek. god. u prostorijama mjesnog Djetišta (bađana) u 3 sata posl. p. sa slijedećim dnevnim redom:

1. Odobrenje pravilnika u konačnoj formi;
2. Biranje nove uprave prema novom pravilniku;
3. Eventualia.

Ako koji član želi pregledati novi pravilnik prije glavne skupštine, neka se obrati zamj. tajnika gosp. Josipu Jadronji.

Predsjednik: Zamj. tajnika:
Mitoš Šupuk, s. r. Josip Jadronja, s. r.

Kalendari za 1922. godinu.

Danica K. 20 — s poštarinom
K. 21.60. — Kalendar Srca
Isusova i Marijina K. 16. —
= s poštarinom K. 18. — =

Naručuju se kod „Narodne Prosvjete“ Zagreb I., Pošt. pret. 109.

Tko nije član zadruga, neka novac pošalje unaprijed.

Bogato skladište šivaćih strojeva

SINGER

kao i svih pojedinih dijelova
šivaćih strojeva, šivaćih igala
i mašinskog ulja.

Prodaja uz gotov novac i obročnu otplatu.

Na svakom je stroju naznačena
cijena, koja je ista za cijelu
Jugoslaviju.

ANTE FRUA

■ ŠIBENIK Glavna ulica.

Zastupnik gornje tvrtke za Šibenik
i okolice.

NOVI MOLITVENIK.

Izašlo je treće izdanje molitvenika
KRUH NEBESKI, vezan u platno.

Cijene s poštarinom: 1 komad
K. 32.—, 2 kom. K. 63.—, 5 kom.
K. 156.—, 10 kom. K. 312.—, 50
kom. K. 1546.—.

Kavana „Istra“.

Javljam cijenjenom općinstvu, vojništvu, te ratnoj mornarici, da danom **1. novembra** o. g. preuzimljem bivšu kavanu „Miramar“, koja je općenito priznata kao najpogodnija za zimsku sezonu, i koju ću opskrbiti sa najfinijim stranim i domaćim likerima, čajem, slatkima i t. d. Kroz sezonu angažovao sam više zabavnih družina. Držat ću i bogati izbor svih domaćih novina, časopisa, revija, ilustracija. Jamčim za najbolju i najsolidniju poslugu.

Preporučujem se cijenjenom općinstvu

sa štovanjem

Šibenik, 27. X. 1921.

Antun Dominis i dr.

KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK (HRVATSKA KNJIŽARNICA - ZADAR)

Novo moderno ureden i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav. knjiga. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za urede, općine i škole. — Skladište školskih knjiga. — Prima pretplate na stručne i periodične časopise svakog jezika i struke. — Muzikalije svake vrsti. — Pribor za pišaće strojeve Stenzil i Karbon-papiri.

Otprema brza i točna a cijene jeftine. — Solidna posluga.

Otpremu robe sa stanice Bakar u luku i obratno, te ukrcaj na parobrode preuzima najbrže i najkulantnije

Opravništvo Dalmatie - Bakar

t. j. tt. FOREMPOHER i drug

Vlastita skladišta brašna, tjestenine
i žitarica

POMORSKA AGENCIJA.

Brzjavi: FOREMPOHER, Bakar

Telefon br. 14.

Glavno Zastupstvo tvornica „Sufid“

Karbida, Kalciumcianamida i ostalih
umjetnih gnojiva za državu S. H. S.

Grubišić & Comp.

ŠIBENIK (Dalmacija)

Upute i cijene daje tvrtka na zahtjev.

Brzjavi: Cianamid

Telefon Br.

➡ Pretplatite se na „Narodnu Stražu“.

P. N. Svećenicima, Crkvinarstvima i Trgovcima javljam, da izrađujem iz prvog pčelinjeg voska svijeće u svim veličinama, koje se ne krive, ne kaplju, ne dime i ne udaraju patvorinom.

Svaku kolikoću pčelinjeg voska i meda kupujem.

U zamjenu svijeća primam okapine.

==== Cijene umjerene! ====

Vlasnik

Odlikovane Tvornice voštanih svijeća

Vladimir Kulić - Šibenik.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Glavna ulica br. 122
I. kat.

Podružnica Šibenik.

Brzjovni naslov: Gospobanka
Telefon br. 16.

Centrala Ljubljana.

Podružnice: Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled. — Interesna zajednica sa: Sveopćom zanatlijskom bankom d. d. u Zagrebu i njenom podružnicom u Karlovcu, te Gospodarskom bankom d. d. u Novom Sadu.

Glavnica i pričuva skupa sa afilijacijama K. 50.000.000.

Podjeljuje trgovcima kredite, eskomptira mjenice, lombardira vrijednosne papire, kupuje i prodaje valute i devize, prima uloške na tekući račun i na knjižice te obavlja sve bankovne i burzovne transakcije uz najpovoljnije uvjete.